

OMVÅRDNAD GÄVLE

DNR 17ON88

Handlingsplan

Miljöstrategiska programmet

Summering och kommentarer av
åtgärder för 2017

Förord

Omvårdnad Gävle har under 2017 arbetat mycket med att stödja och inspirerande aktiviteter gentemot Omvårdnad Gävles verksamheter. Arbetet har genomförts inom flera verksamheter och med såväl medarbetare, chefer på olika nivåer samt med förvaltningsledning.

Miljöombud har utsetts i förvaltningens olika verksamheter och dessa har träffats en gång under våren och höstens träff genomfördes som ett "miljö-julmingel" där många lyckade aktiviteter presenterades och till detta mingel var även styrgrupp och enhetschefsnätverket inbjudna.

Jag vill också nämna att Gävle kommun utsetts till nästbästa miljökommun i Sverige av tidningen Aktuell Hållbarhet. Grunden till detta ligger i att kommunen nu har en väl inarbetad organisation i förvaltningar och bolag kopplat till miljöstrategiska programmet, och att vi på så sätt kan arbeta med programmet operativt i hela koncernen.

Strax innan sommaren anordnades en gemensam träff för styrgrupp och enhetschefsnätverket där många idéer på fortsatt arbete kom fram, vilka vi tar med oss i framtagande av handlingsplanen för 2018.

Maria Olsson
Miljöutvecklare

INNEHÅLL

Förord	2
Gävle kommuns miljöstrategiska program	4
Hur arbetar Omvårdnad Gävle med miljöstrategiska programmet?	4
Omvårdnadsnämndens verksamhetsplan 2017	4
Ekonomi	4
Målområde ENERGI	5
Återblick på arbetet inom målområdet "Energi"	5
Miljöutvecklarens ansvar	5
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	5
Målområde TRANSPORTER	5
Återblick på arbetet inom målområdet "Transporter"	6
Miljöutvecklarens ansvar	6
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	7
Målområde KONSUMTION OCH AVFALL	7
Återblick på arbetet inom målområdet "Konsumtion och avfall"	7
Miljöutvecklarens ansvar	8
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	8
Målområde INFORMATION OCH UTBILDNING	8
Återblick på arbetet inom målområdet "Information och utbildning"	9
Miljöutvecklarens ansvar	9
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	9

Gävle kommuns miljöstrategiska program

I miljöstrategiska programmet finns olika målområden och inom respektive målområde finns övergripande mål med tillhörande delmål. De målområden och mål som Omvårdnad Gävle arbetar med är:

ENERGI

- Energianvändningen ska minska och energin ska användas effektivt
- Gävle kommun som geografiskt område ska vara klimatneutralt år 2050

TRANSPORTER

- Minska resor och transporter
- Öka andelen resor och transporter med hållbara färdmedel
- Miljöanpassa resor och transporter

KONSUMTION OCH AVFALL

- Konsumtionen i Gävle kommun är resurseffektiv och hållbar
- Matens negativa miljöpåverkan ska minska
- Avfallet ska tas tillvara som en resurs och kretsloppet ska vara giftfritt

INFORMATION OCH UTBILDNING

- Alla som bor och verkar i Gävle kommun ska kunna ta del av information och verktyg för att agera hållbart

Hur arbetar Omvårdnad Gävle med miljöstrategiska programmet?

Omvårdnadsnämndens verksamhetsplan 2017

I verksamhetsplanen som nämnden beslutat om för 2017, under perspektivet ”Hållbar tillväxt” har Omvårdnadsnämnden formulerat ett eget mål: *”Omvårdnad Gävle bidrar till en bättre miljö genom minskade utsläpp i mark, luft och vatten”*.

Framgångsfaktorn kopplat till perspektivet är ”beteendeförändring och användande av miljövänlig teknik” och de indikatorer som finns kopplade till målet är:

- Mängden matsvinn inom samtliga verksamheter.
- Andel miljöbilar inom förvaltningen

Ekonomi

För 2017 tilldelades Omvårdnad Gävle medel i budget genom miljöstrategiska programmet för att delfinansiera tjänsten som miljöutvecklare. Utöver det tilldelades förvaltningen medel för vissa åtgärder och aktiviteter. Inför 2017 fick Omvårdnad Gävle presentera förslag på åtgärder som planerades för året och därefter gjorde Kommunledningskontoret en bedömning av miljönyttan med föreslagna åtgärder och fördelar därefter medel till förvaltningar och bolag, som delfinansiering av åtgärderna. 2017 tilldelades Omvårdnad Gävle medel för:

- en förstudie om inköpsprocessen och miljökrav vid upphandling,
- miljö-julminglet
- stöd för att främja hållbara beteenden i de nya lokalerna på Magasinsplan 19

Under slutet av 2017 beslutades att arbetet med miljöstrategiska programmet ska övergå från programstyrning till att implementeras i linjen. Under 2018 ska därför Omvårdnad Gävle se över hur miljöarbetet på förvaltningsnivå ska omstruktureras.

Målområde ENERGI

Inom detta målområde ska Omvårdnad Gävle arbeta med att sänka den faktiska energiförbrukningen, och att den energi som behövs används på ett effektivt sätt. I ett längre perspektiv ska förvaltningen också sträva efter att energin som behövs är fossilfri och långsiktigt hållbar ur ett miljömässigt perspektiv.

Återblick på arbetet inom målområdet "Energi"

Under 2017 har arbetet med målområdet Energi legat lite på sparlåga kopplat till de aktiviteter som finns i handlingsplanen. Däremot har miljöutvecklaren lyft frågan kring energibesparande åtgärder kopplat till renoveringen av de lokaler vid Magasinsplan 19 som delar av förvaltningens administrativa verksamheter ska flytta in i under vårvintern 2018.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status
Fortsätta arbetet med förslag på åtgärder som framkom i och med energistatusarna som genomfördes under 2016.	Ej påbörjad.
Hålla kontinuerlig kontakt med lokal- och säkerhets- samordnare inom Omvårdnad Gävle, fastighetsägare till de fastigheter där Omvårdnad Gävle har verksamheter, samt andra aktuella aktörer för att utveckla energi- effektiva fungerande lösningar.	Ej påbörjad.
Finna lösningar för att på ett enkelt och regelbundet sätt kunna återkoppla energianvändningen till respektive verksamhet.	Påbörjad.
Inleda en dialog med fastighetsägare för att se över möjligheten att investera i solceller.	Ej påbörjad.

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status
Diskutera och reflektera över vanor och beteenden som de själva kan förändra för att minska energiförbrukningen.	Oklar.
Reflektera över saker som kan åtgärdas för att energiförbrukningen i lokalerna de hyr kan minska, och återkoppla detta till fastighetsägaren.	Oklar.
Aktivt arbeta med att stänga av datorer och belysning, framförallt när arbetsplatsen lämnas för dagen men också om medarbetare ska vara på annan plats under arbetsdagen en längre tid.	Oklar.

Målområde TRANSPORTER

Inom detta målområde ska Omvårdnad Gävles verksamheter arbeta med att miljöanpassa och minska sina resor och transporter. Detta är möjligt genom att ta ställning till om resan behöver genomföras eller om det finns andra alternativ, såsom videokonferens eller telefonmöte.

Om mötet kräver att resor genomförs ska korta resor i första hand ske med cykel eller kollektiva färdmedel och i andra hand med kommunens bilpoolsbilar. Om bil behöver användas ska elbilar, gasbilar eller hybrider väljas.

Omvårdnad Gävle ska också arbeta med att följa upp användningen av förvaltningens bilar på ett tydligare sätt både när det gäller körsträcka och drivmedelsanvändning.

Återblick på arbetet inom målområdet "Transporter"

Under 2017 har målområdet "Transporter" prioriterats utifrån att det är ett målområde som har varit rödmarkerat i tidigare års miljöbokslut för Gävle kommunkoncern. Eftersom Omvårdnad Gävle är en förvaltning med många bilar och många körda kilometer har det prioriterats att fokusera på detta.

Gävle drift och service har en projektanställd "Samordnare för hållbart resande" som miljöutvecklaren samarbetat mycket med för att genomföra aktiviteter kopplat till "Transporter". Under målområdet har det också genomförts en "verkstad för hållbart resande" i november där chefer från verksamheter som kör mycket bil bjöds in för att diskutera och komma fram till konkreta aktiviteter att genomföra för att minska miljöpåverkan från resandet.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status
Stödja och inspirera verksamheterna att finna hållbara lösningar för minskade resor och transporter samt ställa om till hållbara färdmedel.	Genomförd.
Bidra till att skapa förutsättningar för res- och bilfria möten inom Omvårdnad Gävles administrativa verksamheter.	Genomförd.
Kontinuerligt följa upp drivmedelsanvändningen och återkoppla till verksamheterna om förslag på aktiviteter för att minska densamma.	Påbörjad men återkopplingen kan förbättras.
Föra en kontinuerlig dialog med fastighetsägare och andra samverkanspartners för att i samverkan förbättra förutsättningarna för att använda hållbara färdmedel, i tjänsten och för resor till och från arbetet.	Genomförd.
Inventera behov av elcyklar, olika varianter. Ett inventeringsarbete påbörjades i några verksamheter under 2016 men blev inte färdigställt. Detta ska återupptas under 2017.	Påbörjad. Det inventeringsarbete som genomförts under 2017 blev ej så omfattande som det var tänkt från början.
Genomföra en behovsinventering av cykelgarage och cykelparkeringar. Beroende på vilken typ av cykel verksamheterna behöver kan det komma att behövas olika typer av förvaringsmöjligheter.	Påbörjad. Se föregående aktivitet.
Samordna en "prova på-aktivitet", nämligen att köra och tanka gas-bil! under 2017 kommer produktionen av fordonsgas öka i närområdet och det kommer också att bli ytterligare tankställen vilket medför större möjligheter för Omvårdnads verksamheter att välja gasbilar vid leasing.	Genomförd av Gävle Drift och service.
Analysera de fastigheter där förvaltningen har verksamheter för att kartlägga förutsättningar för hållbart resande. Utgångspunkten för översynen är att tydliggöra var det finns busshållsplatser och cykelvägar samt cykelparkeringar nära aktuella fastigheter. Detta kommer att genomföras med hjälp av GIS-medarbetare vid Samhällsbyggnad Gävle så att det blir visuellt presenterat på en kartbild.	Omvårdnad Gävles egna arbete är påbörjat men GIS-stöd från Samhällsbyggnad har inte kontaktats.
Stödja medarbetare att åka mer kollektivt i tjänsten.	Ej påbörjad.
Motivera medarbetare till att resa kollektivt till och från arbetet. Ta hjälp av till exempel Region Gävleborgs mobilitetskontor för att arbeta med "smart resplan".	Ej påbörjad.

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status
Införa tydliga instruktioner och relatera till Gävle kommuns resepolicy då en verksamhet önskar utöka antalet bilar i verksamheten.	Påbörjad. Det finns ännu inte några instruktioner inom Omvårdnad Gävle gällande detta men Gavle Drift och services mandat att styra verksamheter mot särskilda drivmedel har förstärkts.
Innan bilantalet i respektive verksamhet utökas ska en konsekvensanalys eller utredning genomföras för att se om det går att göra andra förändringar i verksamheten som innebär att de inte behöver utöka antalet bilar.	En checklista håller på att arbetas fram för att stödja verksamheterna i denna analys.
Införa tydliga instruktioner för bokning av tjänsteresor och val av färd sätt.	Instruktionerna är inte färdigskrivna.
Aktivt arbeta med att byta ut kortare tjänsteresor med bil till mer hållbara alternativ såsom elcykel, elmoped och cykel.	Många verksamheter har blivit väldigt duktiga på att välja hållbara alternativ när det gäller kortare resor.
Fossilfria fordon prioriteras vid leasing.	Gavle Drift och service har ett tydligt mandat när det gäller fossilfria fordon. Gävle Energi AB har installerat flera laddstolpar under året och dessutom har en ny biogasanläggning invigts under 2017.
Se över den geografiska indelningen av arbetsområden.	Oklar.
Samåka mer i tjänsten. I vissa verksamheter finns det möjlighet att medarbetare samåker i större utsträckning än idag.	Under höstens ”verkstad för hållbart resande” framkom att flera verksamheters medarbetare samåker till ett område och där delar de upp sig och går till olika kunder.

Målområde KONSUMTION OCH AVFALL

Inom detta målområde ska Omvårdnad Gävle arbeta med att ställa krav vid upphandling och inköp för att produkter och tjänster som köps in ska vara miljömässigt hållbara. Matens miljöpåverkan ska minska och det kommer Omvårdnad Gävle främst att arbeta med genom att väga mängden matsvinn inom vård- och omsorgsboendena. Förvaltningens verksamheter kommer också att arbeta med att ha en korrekt avfallshantering och en hög källsorteringsgrad.

Återblick på arbetet inom målområdet ”Konsumtion och avfall”

Under året har miljöutvecklaren tillsammans med Omvårdnad Gävles inköpssamordnare (en av förvaltningens ekonomer) genomfört en förstudie gällande att ställa krav vid upphandling och inköp. Detta gäller såväl generella krav som specifika krav kopplat till miljö. Förstudien har visat vilka områden förvaltningen behöver arbeta vidare med för att få en tydligare process som underlättar för verksamheterna att handla från rätt avtal.

Under 2017 har arbetet med att väga matsvinn på vård- och omsorgsboenden inom egenregin kommit igång ordentligt. Under vårens mätperiod vägdes mängden matsvinn på samtliga enheter. För att underlätta sammanställningen av resultaten arbetades inrapporteringsmallen om något inför höstens mätning vilket tyvärr har medfört en del bekymmer för verksamheterna så höstens resultat kommer förmodligen inte vara komplett.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status
Inspirera Omvårdnad Gävles verksamheter att minimera mängden avfall och att avfall som uppstår tas om hand på bästa sätt.	Genomförd.
Stödja implementering av vägning av matsvinn vid förvaltningens vård- och omsorgsboenden, och att återkoppla resultat samt ge förslag på åtgärder för att minska matsvinnet.	Genomförd.
Samverka med funktioner inom Omvårdnad Gävle för att uppnå en struktur gällande inköp av varor och tjänster, samt det omfattande förarbete som kan kopplas samman med inköp och upphandling. En förstudie kommer att genomföras under 2017.	Genomförd. Ytterligare arbete behöver genomföras.
Inleda dialog med matleverantör gällande mängden matsvinn, hur vi ökar vegetabiliska proteiner, hur vi ökar ekologiskt och närproducerat.	Påbörjad, ytterligare arbete behövs.
Inleda dialog med externa utförare om arbetssätt för att mäta och följa upp mängden matsvinn	Påbörjad, men inte med alla externa utförare.
Kartlägga behov av åtgärder för att kunna minska mängden utskrifter i verksamheterna.	Genomförd. Follow-me-print innebär att inga utskrifter görs förrän man står vid skrivaren.

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status
Alla verksamheter kan arbeta med att förebygga avfall och att källsortera det avfall som faktiskt uppstår.	Genomförd.
Vård- och omsorgsboenden inom Omvårdnad Gävle ska väga mängden matsvinn två gånger per år, två veckor åt gången. Vägningarna ska ske i mars respektive oktober.	Genomförd.
Öka förståelsen av att hålla sig till de upphandlingar och tecknade avtal som finns gällande inköp av varor och tjänster behöver verksamheterna hitta arbetssätt för att bli mer delaktiga i hela processen som föregår förfrågningsunderlag och utvärdering av anbud.	Påbörjad/Genomförd.
Samarbete/dialog med matleverantör gällande mängden matsvinn, hur vi ökar vegetabiliska proteiner, hur vi ökar ekologiskt och närproducerat.	Påbörjad. En kontinuerlig dialog behövs.
Välja vegetarisk/ekologisk frukt/fika på APT och möten. Införa instruktion/rutin så att det i första hand beställs vegetarisk fika (smörgåsar) samt ekologiskt i så stor utsträckning som möjligt.	Fler väljer vegetariskt och ekologiskt, men det har inte skrivits någon instruktion.
Läkemedelsåtervinning. Att överblivna läkemedel hanteras på ett miljösäkert sätt och samlas in och lämnas på apotek.	Ej genomförd.
Reflektera över och genomföra åtgärder för att minska pappersanvändningen/ mängden utskrifter.	Follow-me-print är installerat och har minskat mängden utskrifter.

Målområde INFORMATION OCH UTBILDNING

Inom detta målområde kommer Omvårdnad Gävle att arbeta med att ta fram ett utbildningspaket, kopplat till övriga målområden som finns i handlingsplanen. Utbildningspaketet ska användas vid arbetsplatsträffar, men det ska också vara

möjligt att som enskild medarbetare eller förtroendevald genomgå utbildningen på webben.

Återblick på arbetet inom målområdet "Information och utbildning"

Arbetet med målområdet har inte kunnat prioriteras i så hög omfattning som ambitionen var inledningsvis under 2017, delar av åtgärderna är genomförda och ett omtag med målområdet kommer att göras under 2018.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status
Informera och stödja verksamheterna kring det framtagna utbildningspaket som finns kopplat till miljöstrategiska programmet. Det framtagna materialet ska kunna användas vid APT.	Materialet har inte blivit färdigställt.
Arbeta för att en webbversion tas fram så att medarbetarna kan ta till sig utbildningen vid en annan tidpunkt än arbetsplatsträffar.	Ej genomförd.
Stödja verksamheterna med relevant och aktuell information och statistik för respektive verksamhet. Genom att återkoppla resultatet av genomförda aktiviteter/åtgärder poängteras betydelsen av att verksamheterna genomför åtgärderna kopplade till miljöstrategiska programmet och perspektivet Hållbar tillväxt.	Delvis genomförd. Det har inte arbetats fram någon systematik för återkoppling men vid miljöombudsträffarna har återkoppling skett.
Involvera och stödja miljöombuden. Under 2017 ska miljöombudens arbete startas upp för att öka miljömedvetenheten i Omvårdnad Gävles verksamheter ytterligare.	Miljöombud har utsetts ombudsträffar har genomförts under vår och höst.
Stödja och inspirera nya initiativ/ uppdrag/projekt från verksamheterna. Utvecklingsavdelningen (där miljöutvecklaren är placerad) arbetar ständigt med att hitta former för att stödja och inspirera förvaltningens verksamheter i detta.	Genomförd, pågår kontinuerligt.
Starta upp en idébank. För att sprida goda idéer och lyckade initiativ bör en idé-bank ställas i ordning. Under 2017 kommer Omvårdnads egna "miljö- och hållbarhetssidor" presenteras på ankaret och idé-banken skulle kunna ställas i ordning samtidigt med dessa.	Varken idébank eller miljösidorna på Ankaret har färdigställts under 2017.

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status
Planera och genomföra de olika delarna i utbildningspaketet kopplat till miljöstrategiska programmet, för enhetens medarbetare.	Ej genomförd då inte utbildningspaketet är färdigt.
Utse miljöombud vid respektive arbetsplats.	Genomförd.
Se till att miljöombuden och den enhetschef som ingår i det interna miljönätverket kan träffas ett par eller några gånger per år för att få samsyn och helhet i miljöarbetet.	Påbörjat men ytterligare arbete krävs under 2018.
Anordna miljöjippon och tävlingar i samarbete med Club Omvårdnad.	Ej genomförd.
Enhets- och verksamhetscheferna ska uppmuntra olika initiativ/uppdrag/ projekt som kommer från medarbetarna som kan förbättra och utveckla verksamheten.	Påbörjat men ytterligare arbete krävs under 2018.
Nominera medarbetare till utmärkelsen "månadens miljöhjälte".	Utmärkelsen har inte instiftats under 2017.